

Βιβλία
που προάγουν τη
συναισθηματική
νοημοσύνη

Γιολάντα Τσορώνη-Γεωργιάδη

Ο Ψεματούρης

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ
Νίκος Γιαννόπουλος

Για το ψέμα της Πρωταπριλιάς
και την Ημέρα Παιδικού Βιβλίου
που με χαρά γιορτάζουμε
στις 2 Απριλίου

 Σαββάλας
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ανήμερα Πρωταπριλιά
στρωθήκανε οι μήνες,
να φάνε δέλαν πρωινό,
είχαν μεγάλες πείνες!

Κατσούφηδες
κι αγέλαστοι
τρώγαν το ένα, τ' άλλα
και σκέφτονταν
τη μέρα αυτή ψέμα
να πουν μεγάλο!

Απ' τον Απρίλη θέλανε
να πάρουνε τον τίτλο
του αρχιψεύτη μήνα αυτού
στου χρόνου όλον τον κύκλο.

Συμφώνησαν Πρωταπριλιά
να κρίνουνε το ψέμα
άλλου αδερφού που δ' άξιζε
το χρυσαφένιο στέμμα.

«Ελάτε, ας αρχίσουμε»
φώναξε ο Απρίλης
που είχε και άλλο όνομα
και τον φωνάζαν Γρίλλη.

«Δυο πρόσωπα είχα παλιά.
Στο ένα φαινόμουν νέος,
απ' τ' άλλο σαν με κοιτάζεις
με νόμιζες για γέρο»

Ξεκίνησε τα ψέματα ο Γενάρης

«Ήταν που λέτε μια γριά
με δέκα προβατάκια,
τα 'βγαλε μέρα που 'φευγα
να φάνε χορταράκια.

“Φέτος” σε όλους φώναξε
“δεν έκανε χειμώνα”
και μόλις τ' άκουσα εγώ
την έπνιξα στα χιόνια.

Έκανα πέτρα τη γιαγιά κι εκείνη και τ' αρνιά της
να μάθουν όλοι οι άνθρωποι απ' το παράδειγμά της»

είπε το ψέμα του ο Φλεβάρης.

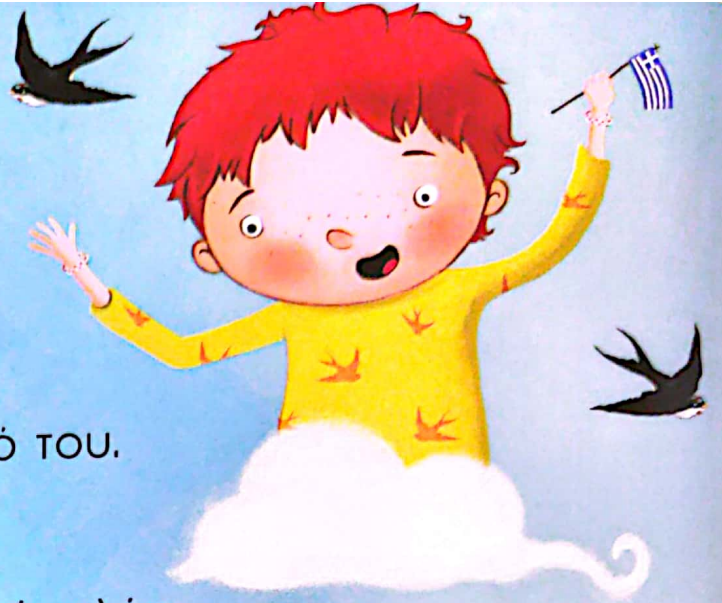

«Έκλεψες απ' τα χείλια μου
αυτό το ωραίο ψέμα,
μα βρίσκω άλλο στη στιγμή
και δεν το κάνω δέμα»
υποχώρησε ο **Μάρτης**,
για να μη μαλώσει με τον αδερφό του.

«Λοιπόν, λοιπόν...

Δύο γυναίκες έχω εγώ, η μια γλυκά μιλάει,
η άλλη είναι άσχημη και όλο μου φωνάζει.

Σαν έρδει η όμορφη κοντά, όλη η φύση λάμπει,
μα, σαν ζυγώσει η άσχημη, ήλιος δε θέλει νά βγει.
Τα δύο πρόσωπα λοιπόν των γυναικών μου έχω
και νάζια κάνω στον καιρό τις μέρες που κατέχω».

«Έβγαλα κάποια χρονιά τόσα πολλά λουλούδια,
που τα παιδιά τραγούδησαν του κόσμου τα τραγούδια.

Πιάσαν και φτιάξανε μετά μαγιάτικο στεφάνι,
τόσο μεγάλο το 'καναν, όλη τη γη να πιάνει!»

ξεσηκώθηκε ο Μάνσ.

«Τον Ηλιο ενώ κατέβασα από τον ουρανό,
κι άφησα το γαλάζιο του μόνο και ορφανό.
Μπάρδα τον κήλησα μετά ολόκληρες τρεις τούμπες
οι άνθρωποι τον είδανε και κάνουν κωλοτούμπες.

Όλοι στριφογυρίζανε
δύναμη να του δώσουν

στον ουρανό θέλαν ξανά
να τότε καρφισάσουν.

Αι' τις γυροβολίες που έκαναν
όλοι τους στην αρχάα
τρεις μέρες πέσανε ξεροί
αι' την πολλή ζαλάδα»
πετάχτηκε ο **Λύνιος**.

«Έγω δεν έχω τον καιρό
να λέω ψευτάκια,
το έχω ριξει στη δουλειά
και φτιάχνω καραβάκια»
είπε ο **Λύνιος**.

«Έφερα τα Χριστούγεννα
μέσα στο καλοκαίρι.
Σήκωσα άνεμο βοριά,
φύσηξα αγριοκαίρι!
Καρπούζια-μπάλες κρέμασα
στα πράσινα τα φύλλα
και πήγα να ξεκουραστώ
σε μια ωραία βίλα»

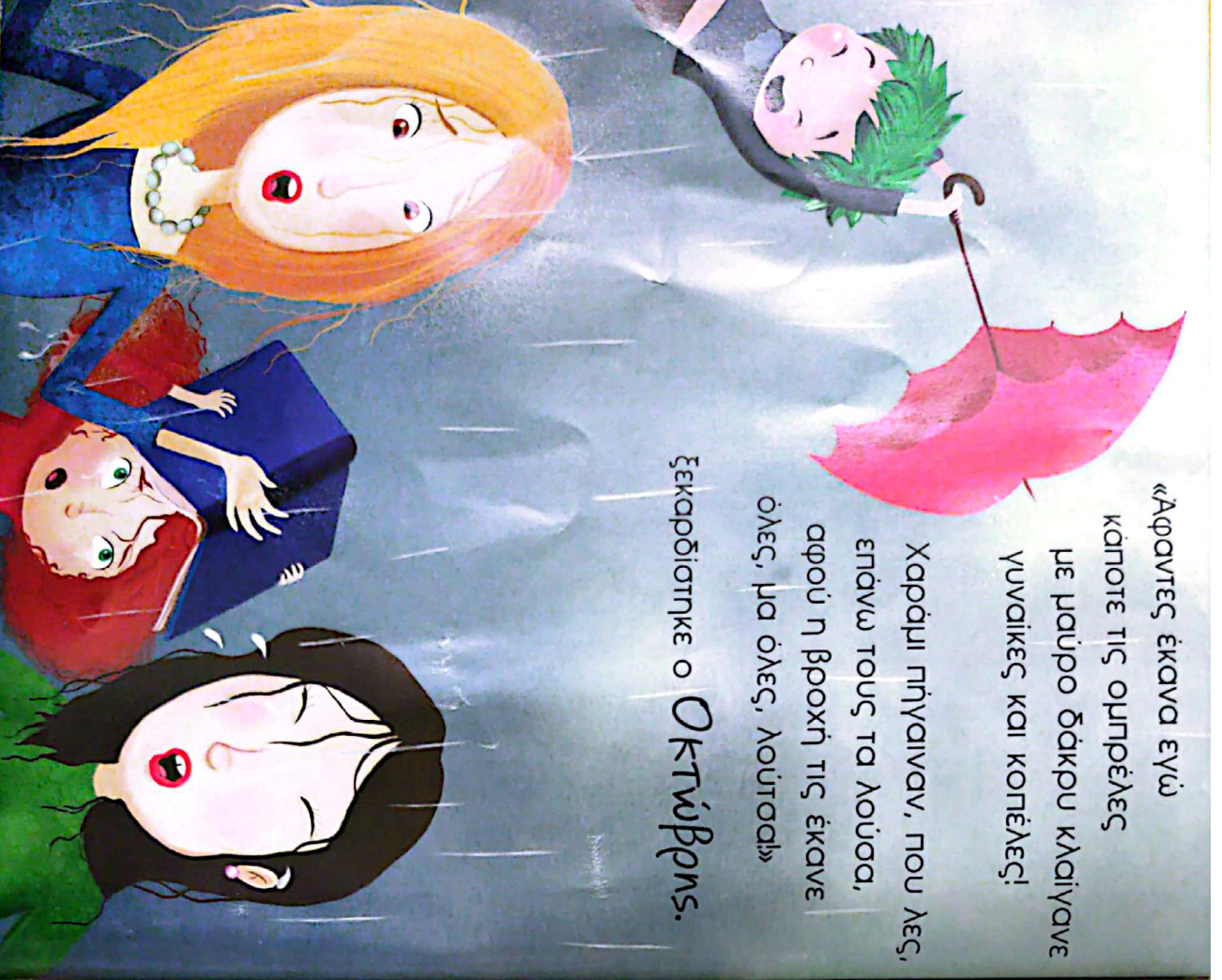
καμάρωσε
ο Αύγουστος.

«Ξεχάστηκα κάποια χρονιά
πάνω στην παραλία,
δεν άνοιξα όταν έπρεπε
στη χώρα τα σχολεία.
Μισά παιδιά είχαν χαρά,
τ' άλλα μεγάλη λύπη
“Τέτοιος Σεπτέμβρης” έλεγαν
“καλύτερα να λείπει”»

είπε το δικό του ψέμα ο **Σεπτέμβρης**.

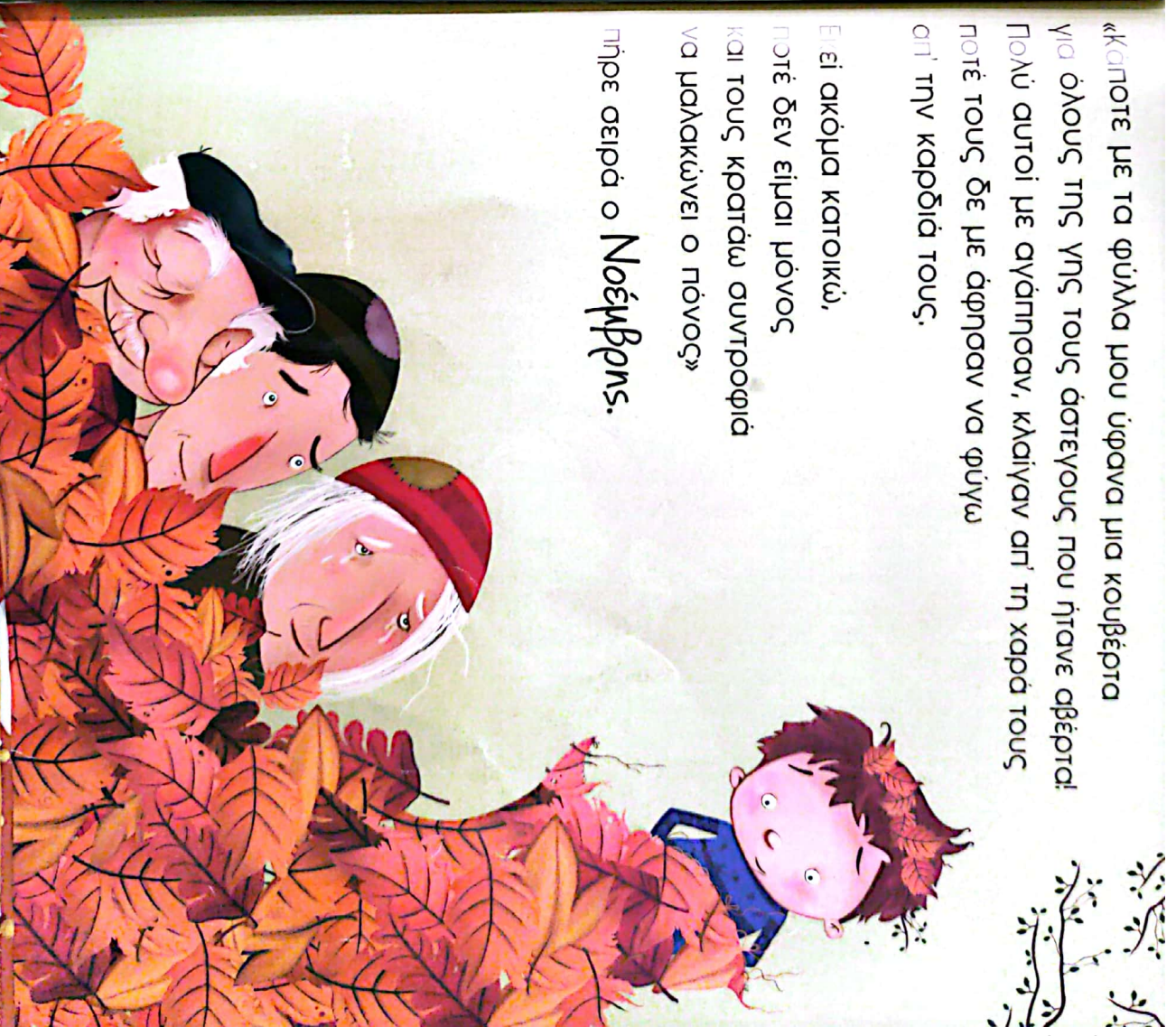

«Άφαντες έκανα εγώ
κάποτε τις ομπρέλες
με μαύρο δάκρυ κλάιγανε
γυναίκες και κοπέλες!

Χαράμι πήγαιναν, που λες,
επάνω τους τα λούσα,
αφού η βροχή τις έκανε
όλες, μα όλες, λούτσολ!»

Ξεκαρδιώθηκε ο **Οκτώβρης**.

«Κάποτε με τα φύλλα μου ύφανα μια κουβέτρα
για όλους της γης τους δάτεγους που ήσανε σβέστρι!
Πολύ αυτοί με αγάπησαν, κλάιγαν απ' τη χαρά τους
ποτέ τους δε με άφησαν να φύγω
απ' την καρδιά τους.

Είει ακόμα κατοικιά,
ποτέ δεν είμαι μόνος
και τους κρατάω συντροφιά
να μαλακώνει ο πόνος»

πήρε σειρά ο **Νοέμβρης**.

«Παραμονή Χριστούγεννα και οι νοικοκυράδες
συγκέντρωσαν τα υλικά να φτιάξουν λουκουμάδες.
Βγήκαν οι καλικάντζαροι από της γης τα βόθρα,
δεν ήξεραν τι πρόκειται καθένας τους να πάθει!

Σαν τις ακρίδες έπεσαν
πάνω στους λουκουμάδες
κι αρρώστησαν και νόμισαν
πως είχαν μαγουλιάδες.

Απ' την πολλή τρομάρα τους
και από τον πανικό τους
χωθήκαν πάλι μες στη γη,
στο σκοτεινό χώριό τους»
χαχάνισε ο Δεκέμβρης.

Ο Ανρίλης
Ξεκαρδιστικέ.

«Όραία ήταν τα ψέματα,
ήρθαν φαντασία.

Κάποιος θα πάρει από εμέ
στεύμα και βασιλεία.

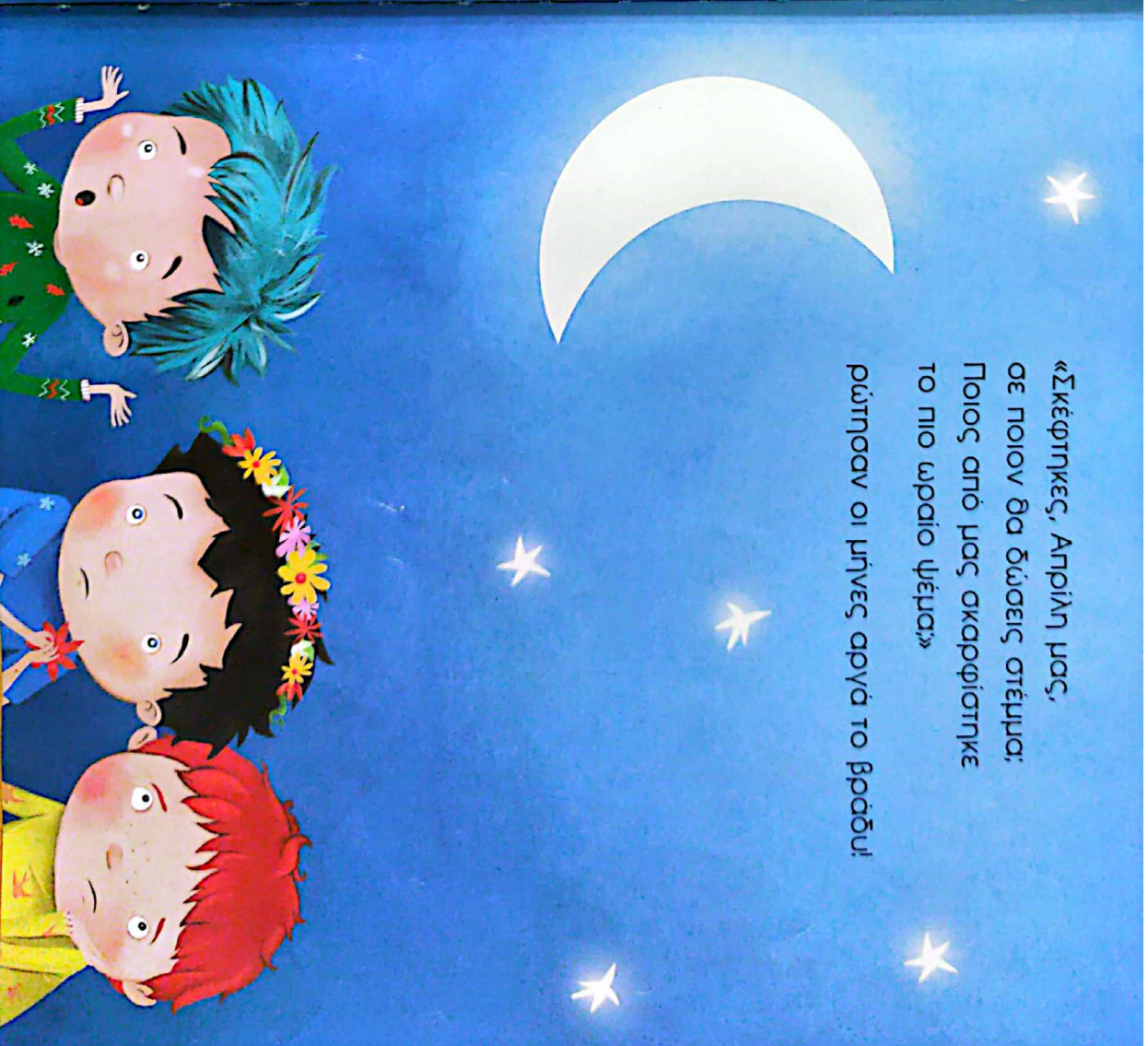
Αργότερα όμως θα σας πω.
Τώρα θα ξεκουραστώ.

Φέρτε να υπογράψω
το συμφωνητικό!»

Ζήτησε μετά.

«Σκέφτηκες, Ανρίλη μας,
σε ποιον θα δώσεις στεύμα;
Ποιος από μας σκαρφίστηκε
το πιο ωραίο ψέμα;»
ρώτησαν οι μήνες αργά το βράδυ!

«Τι λέτε, αδέρφια όμορφα
και χιλιοναiveμένα;

Ποιο στέμμα: Για Ποιο ψέμα»
έκανε τον ανήξερο
και πήρε ευθύς το βλέμμα.

Οι μήνες του 'φεραν να δει
ό,τι είχε υπογράψει.

«Ααα, τώρα σας δικαιολογώ!
Μα... Δείτε κι εδώ τι γράφει!»

Όλοι τους πέρασαν στο χαρτί
μην κάποια αστοχία
στερούσε άλλον αδερφό
από τη βασιλεία.

«Αφού έβαδες την τζίφρα σου!
Να τη; Φαρδιά πλάστιγά!»

«Δε λέω “όχι”, υπέγραψα... Πρωί Πρωταπριλιάς!

Τη μέρα που τα ψέματα με μένα βασιλεύουν
για νά βρουνε λίγη χαρά τόσοι που τη γυρεύουν.
Μένει λοιπόν η υπογραφή
χωρίς να έχει ουσία
και υπάρχει πάνω στο χαρτί
δίχως καμιά αξία».

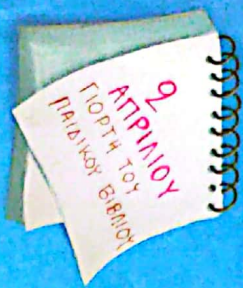
Οι μήνες απορήσανε!

«Κοίτα πώς την πατήσαμε!»
ξεφύσησαν μεμιάς
και κόντεψαν να «φύγουνε»
από συγκοπή καρδιάς.

«Κρατάω λοιπόν το στέμμα μου
κάθε Πρωταπριλιά
αδωά ψέματα να λεν
του κόσμου τα παιδιά.

Μα...

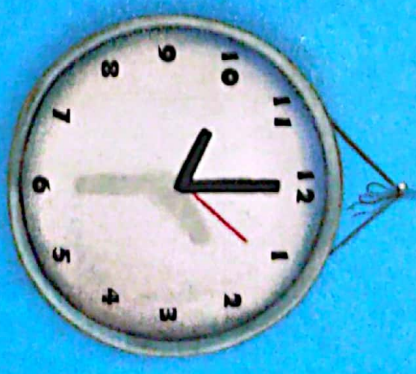

...όταν περάσει η ημέρα αυτή,
πάρτε τη βασιλίσκιά,
βάψτε τα ψευδαγκάκια σας
στις ζωγραφιστές βιβλίσκιά.

Και ιστορίες χιλίες δυο φτιάξτε με τα παιδάκια
μέρα χαράς να είναι αυτή για τα παραμυθάκια».
Κι έτσι, παιδιά μου, έγινε!

Στις **2 Απριλίου**
μεγάλη έχουμε γιορτή
του παιδικού βιβλίου!

Προτάσεις για γονείς και εκπαιδευτικούς

- Πριν διαβάσετε την ιστορία στα παιδιά, συζητήστε για το πόσο είναι οι μήνες του χρόνου, για τις διπλές αναμιασές τους, για τη σειρά τους στον κύκλο του χρόνου, για το ποιο έχουν περισσότερες ή λιγότερες ημέρες. Το τελευταίο είναι εύκολο να το μάθουν κάνοντας γραδιά με κερδίκι τους στον πρώτο κόμπο που σχηματίζεται δεικνύουν τον Ιανουάριο (31 μέρες/μεγάλης μήνας), στο βαθουλωμα που ακολουθεί δεικνύουν τον Φεβρουάριο (28 ή 29 μέρες/μικρής μήνας), στον επόμενο κόμπο δεικνύουν τον Μάρτιο (31 μέρες/μεγάλης μήνας) κ.ο.κ.

- Η ιστορία πλέκεται γύρω από τα ψέματα που συνηθίζουμε να λέμε την Πρωτοπριλιά. Τα παιδιά ξέρουν γιατί καθιερώθηκε αυτή η συνήθεια. (Λόγω έλλειψης χώρου να αναλύσουμε εδώ, αναζητήστε πληροφορίες από το Διαδίκτυο.) Εξηγήστε τι σημαίνουν οι λέξεις Γριλάης = γκιρινιάρης (για άλλη ονομασία του Απριλή, επειδή κατά τον μήνα αυτόν τελειώνουν τα αποθέματα της προηγούμενης συγκομιδής και δημιουργούνται οικογενειακές γκιρινιές), αράδα = σειρά, αβέρτα = πολλοί, συνγκοπή καρδιάς = συμπύκνωση το οποίο προκαλεί στον άνθρωπο συνήθως λιποθυμία, μαγουλάδες = μεταδοτική ασθένεια.

- Τα πρωτοπριλιάτικα ψέματα όμως είναι αδωά ψεματάκια. Λένονται για να προκαλέσουν γέλιο (με την υπερβολή ή την πρωτοτυπία τους) και όχι κακό. Τα παιδιά μικρής ηλικίας λένε συχνά ψέματα για να δικαιολογηθούν ή να δικαιολογήσουν πράξεις τους, για να διαπιστώσουν το όριο των μεγάλων, για να εντυπωσιάσουν και να τραβήξουν το ενδιαφέρον τους. Άλλοτε δε λένονται από φόβο για συνεπείς λόγω συμπεριφοράς τους. Με αφορμή την ιστορία λοιπόν μπορείτε να συζητήσετε για το ψέμα που προσβάλλει ή πληγώνει κάποιον (π.χ. η Άννα με χτυπάει ο Γιωργός μου λέει κακές λέξεις) και ρωτήστε πως θα ένιωθε το ίδιο το παιδί αν κάποιος έλεγε για εκείνη κάτι ανάλογο (π.χ. η κατηγορία ήταν αβρασίμη). Δώστε αρκετά παραδείγματα, γιατί είναι πολύ σημαντικό να συνειδητοποιήσουν τη διαφορά ανάμεσα σε ένα τεταίο ψέμα και σε ένα ψεματάκι «κωνδυνο». Αν θέλετε να κάνετε περισσότερο εμφανή την «ποιότητα» του ψεματός, μπορείτε να διαβάσετε κάποια στιγμή και την ιστορία του βιβλίου «Ψέμα με ουρά», της ίδιας, εκδ. Σαββάλας.

- Γιατί οι μήνες ήβελαν να παρουν, ο καθένας για λογαριασμό του, το «κρυσαφένιο στέμμα» του «αρχικυβερνητή μήνα». Ποιο συναισθημα τους οδηγεί στον παράξενο αυτόν διαγωνισμό. Τα παιδιά έχουν αισθανθεί ποτέ ζήλια. Κατω από ποιες συνθήκες;

- Τι θα έλεγαν στον κάθε μήνα για να τονώσουν την αυτοπεποίθησή του, ώστε να παίζει να ζήλουμε τον Απριλή. (Έχουν προηγηθεί, υποτίθεται, συζητήσεις για τα χαρακτηριστικά των μηνών.) Έτσι, θα μπορούσαν να πουν «Ιανουάριε, είσαι απίθανος! Μας φέρνεις το δωρά της Γριτοακρονιάς», «Φεβρουάριε, μας κτυνεις μασκαράδες και πολύ σε αγαπάμε!» (για τον Κουτσοψιλέβαρο ειδικά μπορεί να έχετε διαβάσει το βιβλίο «Ο Γκιεντζοψιλέβαρος» της ίδιας, εκδ. Σαββάλας), «Μάρτιε, έου δίνω κεις το κρυο χειμώνα. Μας φέρνεις το κελδονάριο και την ανοιξη!» κ.λπ.

- Ο Απριλής γιατί μήηκε στη διαδικασία να υπογράψει συμφωνητικό. Δε φοβήθηκε μήπως κάποιος μήνας αποδεικτεί καλύτερος από εκείνον στα ψέματα και του πάρει το στέμμα.

- Στην ιστορία μας τα «ψέματα» του Γεωργή, του Φιλεβάρη, του Μάρτη και του Ιουνη είναι εμπνευσμένα από την παράδοση, ίσως έχετε αναφέρει κατά τους προηγούμενους μήνες ή την περασμένη χρονιά σε αυτά. Τα υπολόγο είναι κληματα φαντασίας της συγγραφείως. Ποιο ή ποια από αυτά τα «ψέματα» έκαναν εντύπωση στα παιδιά. Ποια τους προκαλούν/δημιουργούν εικόνες, ποια εγείρουν το ενδιαφέρον, ποια και τα δυο.

- Στο ψέμα του Οκτωβρη (με τις πολλές βροχές) γυναίκες και κοπέλες δε θέλανε βροχές. Υπάρκει όμως μια άλλη μερίδα πληθυσμού που θα τις επιθυμούσε. Ποιοι θα μπορούσαν να είναι οι άνθρωποι αυτοί; Οι γεωργόι/αγρότες, επειδή είναι ο

κατεχοχόν μήνας της σποράς.) Έτσι τονίζουμε στα παιδιά πως τα πράγματα είναι συνήθως δυο όψεις, γι' αυτό πρέπει να προσπαθούμε να τις βλέπουμε και τις μπαίνοντας στη θέση του άλλου.

- Βάλτε τα παιδιά στη διαδικασία να φανταστούν τον εαυτό τους ως μήνα. Ποιοι θα διάλεγε να υποδυθεί το καθένα τους; Αν επρόκειτο να πάρουν μέρος στον διαγωνισμό της ιστορίας, ποιο αθωο ψεματάκι θα μπορούσαν να σκεφτούν με στόχο κάποιο χαρακτηριστικό του μήνα που επέλεξαν; Μπορούν να το ζωγραφίσουν.

- Καλό θα είναι να εξηγήσετε στα παιδιά που δεν έχουν φοιτήσει ακόμα στο γυμνάσιο το τι είναι συμφωνητικό και γιατί υπογράφεται από εκείνους που τα συμφωνούν.

που τα συμφωνούν. Τα μεγαλύτερα ήδη τα γνωρίζουν από τη γραπτή συμφωνία που κάνουν στην αρχή κάθε χρονιάς με την/τον εκπαιδευτική/ους τους κανόνες της τάξης. Πιστεύουν λοιπόν τα παιδιά ότι ο Απριλής είχε από την αρχή στο μυαλό του να παραπλανήσει τα αδέρφια του μήνες; Περιμέναν έτσι την εξέλιξη της ιστορίας.

- Πώς χαρακτηρίζουν τον Απριλή που κρηπίσε για τον εαυτό του το στέμμα του «κρυσαφένιου τούρη», αλλά δεν αφήσε παραπονεμένα τα αδέρφια του και «τοποθέτησε» τα ψεματάκια τους να γιορταζουν την επόμενη μέρα, στις 2 Απριλίου, μέσα από τα παιδικά βιβλία.

- Νομίζουν τα παιδιά ότι τα παραμύθια λέει ψέματα ή μήπως στο ψέμα κάθε ιστορίας κρυβεται μια μεγάλη αλήθεια; Ποια είναι η κρυμμένη αλήθεια αυτής της ιστορίας.

- Ξέρουν γιατί στην πραγματικότητα γιορταζουμε στις 2 Απριλίου την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδικού Βιβλίου; Έχουν διαβάσει κάποιο από τα βιβλία του μεγάλου παραμυθαδόχου Κριστιαν Αντερσεν; («Η βασίλισσα του κωνίου», «Το ασχημοπού», «Η Τροσούλα», «Η βασιλοπούλα και το ρεβίδι» κ.λπ.) Αρέσουν γενικά τα βιβλία στα παιδιά. Γιατί; Ποιο θεωρούν «καλό βιβλίο»;

- Μοιραστε ρόλους και παροτρύνετε τα παιδιά να δραματοποιήσουν την ιστορία και να την παίξουν ανήμερα Πρωτοπριλιάς ή να γιορτασετε στο νηπιαγωγείο/σχολείο σας την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου (επόμενη ημέρα) με παραμύθια εκδοθέντα βιβλίου, αν θέλετε.

Η Γιολάντα Τσορώνη-Γεωργιάδη είναι πτυχιούχος της Νομικής Σχολής, της Παιδαγωγικής Ακαδημίας, του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών και έχει μετεκπαιδευτεί στο Μαράσιο Διδακτορικό. Εργάστηκε για πολλά χρόνια στη

δημόσια εκπαίδευση, αφορμάει σε παιδαγωγικά περιοδικά, είναι ενεργό μέλος της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς και έχει εκδώσει πολλά βιβλία για παιδιά και μελέτες λογογραφικού περιεχομένου. www.facebook.com/tsoroni

Ο Νίκος Γιαννόπουλος γεννήθηκε το 1986 στην Αθήνα και μεγάλωσε στη Μεγαλόπολη της Αρκαδίας. Σπούδασε Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και από το 2014 ασχολείται αποκλειστικά με την εικονογράφηση και

τη συγγραφή παιδικών βιβλίων. Είναι μέλος της IBBY (Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού και Εφηβικού Βιβλίου), ενώ έργα του έχουν παρουσιαστεί σε εκθέσεις ζωγραφικής και εικονογράφησης.

Γιολάντα Τσορώνη-Γεωργιάδη, Ο ψεματούρης, Εικονογράφηση: Νίκος Γιαννόπουλος. Ηλ. σελιδοποίηση: Μυράνη Κατραμάδα. All rights reserved. Copyright © Εκδόσεις Σαββάλας, 2017. Ζ. Πηγάς 18, 10681, Αθήνα, Τηλ.: 210 3301251